

בדרכו

מרבן של כל בני הגולה
מרן שר התורה שליט"א

אמונה

גיליון קי"ח
פר' תולדות תשפ"ב

דרך פיקודיך

פנינים על פרשת שבוע

שאלת עשו כיצד מעשרין תבן ומלח

וַיֹּאבֵב וַיִּזְוֶק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיר בְּפִיו (כ"ה כ"ח)

"שהיה יודע לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו, אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן? כסבור אביו שהוא מדקדק במצות" (רש"י פסוק כ"ז).

וצ"ע, שלכאורה היא שאלה של שטות, כי הכל יודעים שאין מעשרין מלח ותבן ואיך הראה בזה שהוא מדקדק במצוות? ועוד, שהיה לו לשאול למה אין מעשרים, ולא איך מעשרים, כי אם פשוט לו שמעשרים, מה קשה לו איך מעשרים? ומה זה שונה מכל מאכל שמפרישים מעשר.

וי"ל שבאמת שאל שאלה של חכמה.

כי הלכה היא שאסור להאכיל טבל לבהמה (תוספתא, הובא בפתיחה לדרך אמונה פ"ו ממעשר, ולהרבה פוסקים הנאה של כילוי הוא מדאורייתא, ע"ש ס"ק י"ח), וא"כ איך נותנים לפניה תבן והרי מצוי שנשאר בו מעט שבליים (כדאיאת בתוספתא סוף פ"ב דפאה) ואינם מעושרים והוי טבל. [והרי טבל הוי דבר שיש לו מתירין ואינו בטל ברוב],

ולקחת טבל ודאי ולעשר ממנו על הקש לא יועיל, כי הוי מן החיוב על הפטור (מפני שמן התורה המעט שבליים בטלים ברוב וכנ"ל), וגם לעשר מתבן על התבן לא יועיל, שאולי בתבן שלקח לעשר אין שיבליים, [ועכ"פ אין כשיעור הראוי למעשר], וגם לברור שבליים מתוך התבן ולעשר מיני' ובי' לא יועיל, שאז שוב הוי מחיוב על הפטור.

וזה מה ששאל עשו כיצד מעשרין את התבן.

והתשובה לזה: שבתרומה והמעשר שמפריש על שאר השבליים [שאינם מעורבים], מכוונים ופוטרים גם את זה, (וזה לא נחשב תערוכת, כי אפשר לברר השבליים מתוך התבן), וכדאי' כעין זה במשנה מסכת מעשרות פ"ד מ"ה ע"ש.

וכעין זה ניתן להסביר מה ששאל כיצד מעשרין המלח.

שהרי כשמבשלים מאכל טבל ונותנים בו מלח, הרי המלח קיבל טעם הטבל, וממילא גם אם אח"כ מתקנים את הטבל על ידי שמעשרים, אבל למלח שבלוע בטעם טבל אין תקנה, כיון שלא יועיל לעשר עליו מטבל אחר כי הוא רק 'טעם' ולא ממשות, ולא ברור איך מחשבים מעשר לדבר שאינו אלא טעם, והחזון איש בספרו (דמאי סי' י"ג סק"ז) דן איך מחשבים טעם לענין מעשר. והתשובה לזה כנ"ל, שכשמעשרים התבשיל מכוונים גם על זה.

סח רבינו שליט"א: פעם דרש הגאון ר' איזיק שר זצ"ל ראש ישיבת כנסת ישראל סלבודקא, על יעקב ועשו והאריך בדרך דרוש, ואמר שעשוי היה אדם גדול ולא כמו שנראה שהיה רק רשע ובעל עבירות, אלא היה דורש בתורה ברבים (עי' ילקוט שמעוני ח"ב רמז ת"ד) והיה ראש ישיבה גדול עם אלפי תלמידים, ואנשים חשבו שהוא ממשיך דרכו של זקינו אברהם אבינו, והאריך לבאר במה טעה ובמעלתו של יעקב איש תם (עי' לקט שיחות מוסר ח"ג עמ' מ"ב).

וכשמע מזה מרן החזון איש זצ"ל לא היה ניחא ליה, ולא הסכים לצורת גישה זו. כי הרי התורה קוראת לו (כ"ה כ"ז) איש יודע ציד איש שדה, [ובלשון חז"ל נקרא עשוי הרשע], ורק יעקב נקרא איש תם יושב אהלים.

ובשנה אחרת התבטא רבינו: הרבה מתקשים מה הטעם שיצחק בחר לתת לעשוי את הברכות, וכי לא ידע שהוא רשע, ומה בדיוק היתה הסיבה שרצה לברך אותו. אולם באמת, יצחק אבינו לא ידע! רבקה כל השנים ידעה ולא רצתה לצער אותו, והראה ללשון המדרש (ב"ר ס"ה ט"ו) 'עלי קלתך בני' אמר ר' יצחק עלי ליכנס ולומר לאביך יעקב צדיק ועשו רשע, ע"כ. ורואים שבאמת לפני זה לא ידע כלום! (שבענו מטובך)

דרך מצוותיך

שו"ת בהלכה מרבינו

על רמב"ם שמוטה ויובל פרק ז'

(ראו: חינוך בלמוד השבוע הלכות 166 - נדרים הלכות 292 חילוקי ד' מקנא ובינו)

האם קרוש נותן טעם בהכל, כדי שיצטרכו לבערם בפ"ז בצה"ל ס"ק רל"ד הביא דכ"ז בכבוש, אבל במבושל תמיד נותן טעם. ונסתפקתי מה הדין בקרוש, האם אינו כמבושל כמ"ש בשעה"צ (סימן תמ"ז סק"ע"ז וסימן תס"ב סק"ל"ח וסימן תרמ"ח סק"א), או דילמא שאני הכא.

תשובת מרן שליט"א: אינו כמבושל.

התחיל בה כמבוער האם אף ברגילות שלא לחברם

כתב הרמב"ם בפ"ז ה"ו: אם התחיל בה הרי הכל כמבוער. ויל"ע האם דין זה אמור רק בדבר שדרכו ביחד כשלושה כבשים בחבית אחת, או דילמא אפילו בדבר שאין רגילות לחברו ביחד, דא"כ אשכחנא פתרי לאדם שנשאר לו הרבה ירקות בזמן הביעור, שיחבר כולם לחבית אחת ויתחיל בה ואז א"צ לבער, וצ"ע. שו"ר שכן הקשה הרדב"ז, דבשביל שהתחיל באוצר יהיה הכל כמבוער ויניחנו בלא ביעור, ומכח זה פירש ברמב"ם פשט הפוך, אך לפי הפשט שבד"א צ"ע מה יהיה הדין.

תשובת מרן שליט"א: יתכן שדוקא דברים שדרך לחברן.

הרי הוא אוכל בדמיהן מה הרבותא

נסתפקתי בהא דכתב הרמב"ם בפ"ז ה"ז: הרי שמכר רמונים של שביעית והרי הוא אוכל בדמיהן, מדוע הוסיף הרמב"ם והרי הוא אוכל בדמיהן, דהא אפילו אינו אוכל בדמיהן אלא יושבין אצלו כאבן שאין לה הופכין חייב לבערם, ואת עיקר הדין כבר השמיענו ברפ"ו. וצ"ע.

תשובת מרן שליט"א: הוא מסביר דין ביעור בדמים.

בגדר מזון ג"ס אם צריך לאכול רק ממנו

שאלה: נסתפקתי האם מזון ג"ס בלבד דאינו חייב בביעור הוא אפילו אם אוכל רק ממנו והוא שיעור גדול, או דילמא מחמרין דרק מה שאוכלים ממנו בקינוח סעודה או בליפות הפת כדי ג"ס שרי בלא ביעור, והוא שיעור קטן יותר.

תשובת מרן שליט"א: צ"ע.

פירות הארץ שבחז"ל מה הגדר שלא יעבירם ממקום למקום

בפ"ז הי"ב כתב הרמב"ם דלא יעבירם ממקום למקום. ונסתפקתי בגדרו: האם הוא מבית לבית, מעיר לעיר, ממדינה למדינה וכו'.

תשובת מרן שליט"א: בפשטות הוא לעיר אחרת.

זרע אסטיס למאי חזי כדי שיהיה בו קדו"ש

בפ"ז סוסקק"ד כתב דזרע אסטיס קדו"ש חל עליו. אך לקמן פ"ח סקק"ט כתב דזרע אסטיס אינו אוכל, וכתב שם בצה"ל ס"ק קנ"ג דאין נאכל אף לבהמה, וא"כ האיך חל עליו קדו"ש. וצ"ע. תשובת מרן שליט"א: חזי לצביעה.

לוף השוטה שגדל מעצמו המקור שאין בו משום ספיחים

בפ"ז בצה"ל סקק"ל כתב דלוף השוטה שגדל מעצמו אין בו משום ספיחים כגון הפיגם והירבוזין. ולדידי צ"ע, דהן אמת דלעיל פ"ד ה"ג כתב הרמב"ם דפיגם וירבוזין ליכא איסור ספיחים, אך הוא משום דהוי מינים שאין זורעין אותן רוב האדם ולא משום שגדל מעצמו, ואה"נ דבגדל מעצמו יש איסור ספיחים, כמ"ש ברפ"ד בסוג השלישי. וצ"ע.

תשובת מרן שליט"א: שם קמ"ל דאפי' זרען אין נאסרין.

(תשובות מאהבה להגר"א טיגר)

בדרו נלך

מהנעשה והנשמע בקודש פנימה

- ביום רביעי נערך בקודש פנימה מעמד הקמת רשת כוללים בנשיאות רבינו ללימוד אבן העזר ברחבי העולם על ידי המפעל התורני הותיק "אוצר הפוסקים", במעמד השתתפו עוד האדמו"ר מסאווראן אב"ד ירושלים נשיא אוצר הפוסקים, הגאון ר' צבי משה לאנגער ראש אוצר הפוסקים, והמנהל הרב יהושע ריינמן.

- בקודש פנימה נערך מעמד התחלת לימוד דיני שביעית לילדי ישראל במעמד רבינו שנשאל: האם ילדים גם צריכים ללמוד הלכות שמיטה שזה אצלם לא למעשה, השיב רבינו: הכל צריכים ללמוד, עוד נשאל, האם ילדים שלומדים הלכות שמיטה האם זה נחשב להם גבורי כת, השיב רבינו כן, עוד שאלו מה השכר של הילדים שילמדו הלכות שביעית בתכנית מקדשי שביעית של מכון שיח אמונה וארגון בני ישראל השיב רבינו: כדאי, בסיום המעמד רבינו חילק לילדים את הספר קיצור דיני שביעית לתלמידים.

- רבינו הצטרף לקריאת ראשי ישיבת 'נתיב הדעת' בירושלים הגאון רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א והגאון רבי אברהם קפלן שליט"א, והגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א בעידוד לימוד עמוד יומי בשעות בין הסדרים, כשבמסגרת הלימוד יסימו הבחורים את לימוד המסכת הנלמדת במהלך חודשי הזמן, במסגרת חבורת 'קנינים', והוסיף בזה"ל: "ודאי הוא דבר גדול מאד, וא"א לגדול בתורה אם לא מסיימים את כל המסכת ואאמו"ר זללה"ה מאד הקפיד שייסימו את כל המסכתא, ויה"ר שנזכה כולנו לדעת את כל התורה כולה".

- ביום חמישי נכנסו לרבן של ישראל שליט"א, יו"ר יהדות התורה ח"כ הרב משה גפני יחד עם ח"כ עמיחי שיקלי שמתנגד לממשלת הזדון, רבינו בירך את שיקלי בברכת "ברכה והצלחה" ואף הודה לו על עמידתו למען שומרי המסורת והציבור החרד לדבר השם.

- ביום ראשון נכנס הגאון ר' משה חליוה מרבני המערכת לרבינו והביא בפניו הקונטרס החדש שהו"ל שביבי משא מתורת הגה"צ רבי מרדכי שמואל אדלשטיין שליט"א, רבינו עיין בקונטרס וברכו.

- הגר"ח א"א ברוידיא רב דגני איילון - אחיסמך נכנס יחד עם מפקד המשטרה החדש בעיר והרב אליהו דייטש מראשי דגה"ת במקום להתברך. רבותינו עיני העדה רבן של ישראל שליט"א ומרן ראש הישיבה שליט"א יצאו בקריאה לעמך בית ישראל לקיים תפילת יום כפור קטן בער"ת, כנגד גזירות הממשלה ונסיונות כת הרפורמים להשתלט על הכותל המערבי, וז"ל:

בס"ד שלהי מר השון שמיטה תשפ"ב לזעוק בזעקה להעלות שוועתנו

כאשר לדאבון הלב ממשלת הזדון גמרו אומר לפגוע בכל עמודי העולם, ונשאו זממם נגד לומדי התורה בכל דרך שהיא, להפריע לאברכי הכוללים בסיוע במוסדות לילדים הרכים, להשית מיסים שונים ומשונים כדי להקשות על לומדי התורה, לפגוע בכשרות המזון לכל העם היושב בציון, וגם לרבות ההכרה בכיתות הזרות ליהדות המסורה ולעקור את שלטון ההלכה, תוך כדי חילול המקום הקדוש שריד בית מקדשנו".

והנה ודאי זממם לא יצלח וזאת התורה כל כלי יוצר עליה לא יצלח, ובכל דור ודור עומדים עלינו וכו' והקב"ה מצילנו מידם. וגם הם טועים כביכול הדבר יגרום לרפיון אצל מי מלומדי התורה, אלא אדרבה לבטח כל אחד מתחזק להוסיף בשקידת התורה, והנסיונות האלו רק יוסיפו ויחזקו את הלומדים".

"אמנם אחר שיש בזה חילול השם, הרי מחובתנו לעשות קידוש השם, להתחזק בתורה, במידות טובות ובאמונה, ולזעוק בזעקה לפני רבון כל העולמים, ובפרט בערב ראש חודש הבעל"ט, עת רצון היא וראוי הוא שהכלל כולו יתכנסו להעלות שוועתנו בתפילת יום כיפור קטן בכל אתר ואתר, לתפוס אומנות אבותינו, כי ודאי לא באו על המאורעות האלו אלא כדי שנתעורר ונתחזק בכל הדברים הצריכים חיזוק, ברצות השם נזכה במהרה לישועת עולמים ובא לציון גואל אכי"ר.

- בקודש פנימה נערך מעמד הכתרת הג"ר זלמן חיים שטרנגר לרב קהילה, במעמד השתתף הגר"י אולמן רב שכונת משכנות יעקב בב"ב. השבוע נערך במעונו של רבינו, מעמד סיום מסכת ראש השנה בשיעור דף היומי הנמסר ע"י שלוח"ר הרב מנחם אליעזר מוזס הי"ו. לקראת המעמד הגדול בטלו סטון מעמד קריאת שם לשכונה חדשה בשם אבי עזרי ע"ש רשכבה"ג מרנא אבי עזרי זיע"א: נכנס ראש המועצה הרב יצחק רביץ למעונו של רבינו אשר העניק לו מכתב ברכה מיוחד לרגל המעמד.

צילום: בקודש פנימה, שוקי לרר,

ברכת מזל"ט שלוחה להמחנך הרה"ג ר' סנדר פרייזלר מרבני המערכת לרגל שמחת נישואי בנו החתן הרב אברהם יעקב הי"ו, יה"ר שהבית הנבנה יהיה בית נאמן בישראל, דורות ישרים ומבורכים.

ברכת מזל"ט להגאון רא"ח שציגל מרבני המערכת, לרגל הכנס בנו הבה"ח ראובן ני"ו לעול תורה ומצוות, יה"ר שיזכה לראות שמחות רבות עד בלי די

לע"נ נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה, בת יבדל"ח הפוסק הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א נלב"ע כ"ה מרחשוון תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

ניתן לתרום בקופת "דרך אמונה" למרגלות בית רבינו או בפלאפון – 052-760-6474

יו"ל ע"י קו דרך אמונה: 0799-211-666
לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com
הגיליון יו"ל בסיוע עמותת "נעשה אדם" ע.ר. 580652063